

“Karabağ Benim Dinim – İmanım”

(Ülvi Bünyadzadenin Yaratıcılığında Karabağ Motifi)

Almaz ÜLVİ (Binnatova)¹

Özet

Taktim olunan makalede genç şehit şair Ülvi Bünyadzadənin yaratıcılığında Karabağ motifi ve Karabağla ilgili olaylar anlatılmıştır. Onun “Ömür yolu” şiri, “Hala sabır ederim” şiiri, makale ve mektuplarında araştırılan Karabağ motifli makamlar, Dağlık Karabağ etrafında bilinen cereyan eden ictimai siyasi hadiseler çerçevesinde incelenmiştir. “Lirik Kişi” ibrazının tedkiki sonucunda şairin vatandaşlık görevi, vatanperverlik ruhu, türkçü “kişilik”i daha önceliklidir.

Anahtar Kelimeler: Karabağ, Ülvi Bünyadzade, Ömür Yolu Şiiri

“QARABAĞDI MƏNİM DİNİM – İMANIM...”

(Ülvi Bünyadzadənin yaradıcılığında Qarabağ motivi)

25

Xülasə

Təqdim olunan məqalədə gənc şəhid-şair Ülvi Bünyadzadənin yaradıcılığında Qarabağ motivi – Qarabağla bağlı hadisələrə diqqət edilmişdir. Onun “Ömür yolu” poeması, “Hələ səbr edirəm” şeiri, məqalə və məktublarında araşdırılan Qarabağ motivli məqamlar, Dağlıq Qarabağ ətrafında baş verən məlum ictimai-siyasi hadisələr kontekstində incələnmişdir. “Lirik mən” obrazının tədqiqi yekununda şairin vətəndaşlıq mövqeyi, vətənpərvərlik ruhu, türkçü “mən”i daha aydın görünür.

Açar sözlər: Qarabağ, Ülvi Bünyadzadə, “Ömür yolu” Poeması, “Hələ səbr edirəm” şeiri, məktublar, məqalələr, Əfqanıstan.

¹ Dr, AME Edebiyat Enstitüsü, Türk Halkları Edebiyatı Bölümü, almazulvi1960@mail.ru

“KARABAKH IS MY RELIGION...”

(motif of Karabakh in the works of Ulvi Bunyadzadeh)

Abstract

In this article we drew attention to the motif of Karabakh – to the events related to Karabakh - in the works of the young shahid-poet Ulvi Bunyadzadeh. The motif of Karabakh in his poem “The way of life”, rhyme “I am still patience”, articles and letters is examined in the context of socio-political events developed around Karabakh. The analysis of the image of the “lyrical I”, as the object of research, more clearly reveals the citizenship and the patriotic spirit of the poet and his Turkishness.

Keywords: Karabakh, Ulvi Bunyadzadeh, Poem “The way of life”, “I am still patience”, articles, Letters, Afghanistan.

Giriş

Sərlövhəyə çıxardığım bu sətirlər – “Qarabağdı mənim dinim – imanım” sətirləri 20 Yanvar şəhidi, şair Ülvi Bünyadzadənin “Ömür yolu”² poemasıdır. Ülvi Bünyadzadə bu poemasını 1989-cu ildə uzaq Sibir torpaqlarında əsgəri xidmətdə olarkən yazmışdır.

Poeziyada Əfqanıstan hadisələrinin təcəssümü

Sovet ordusunun Əfqanıstan torpaqlarına işğalçı niyyətlə daxil olmasından bəhs edən bu əsərdə türkdilli xalqların nümayəndələrinin də – Azərbaycan türkünün, qazağın, özbəkin, tatarın, qırğızın Sovet ordusunun tərkibində Əfqanıstana hücum etməsindən bəzi detalları qələmə almışdır. Qardaş deyən əfqan xalqının haqlı giley-güzarlarını dinləyən “ lirik mən” xəyalən öz torpaqlarına qayıdır. Torpağında baş verən hadisələri göz önündən keçirir. Sonra xəyalən yenə əfqan torpaqlarına qayıdır və orada Əli, Səməd, Vaqif və Məhər adlı³ dörd Azərbaycan gəncinin nakam ruhlarının söhbətlərinin şahidi olur. Birinci

² Bünyadzadə, Ülvi, Sənin oxşarın bənövşədi, toplayanı, redaktoru və ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Bakı, CBS, 2005, 495 s.

³ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 127

ruh “lirik mən”dən rica edir ki, onu gözləyən anasının yanına getsin və tək övladının-oğlunun taleyini ona xəbər versin: bir az ehmallı, bir az təmkinlə anaya baş verənləri anlatsın. Aldandıqlarını, işğalçı niyyətli olmamasını ona anlatsın. İkinci ruh da eyni rica ilə ondan kömək umur. O yana – yana “lirik mən”ə dərini danışır: toy günü 40 arşınlıq eyvanlarında onu qəflətən yaxaladıqlarını, qonşu ölkənin onların yardımına ehtiyacı olduqlarını dedilər. Sonra tutub bura gətirdilər. Burada bildim ordumuzun niyyətini. Gec idi. Burada evlərini yandırıb-uçurduğumuz bir gənc ana soruşdu ki-

- Sən kimsən?

Bu torpağın yarasını

Yoxsa sağaltmağa

gələn həkimsən?

Biz ki, sənin torpağını

tanımırıq uzaqdan da.

İncimişik özbəkdən də,

tatardan da, qırğızdan da,

qazaxdan da.

Beynəlmiləl deyə-deyə

hardan hara gəlibsiniz?

Yoxsa bizi qeyrətsiz,

maymaq millət bilibsiniz?

Öz torpağın ona-buna paylanır.

Qeyrətin var, get al geri⁴.

Bu sualların qarşısından xəcalətdən öldüm, aldandığımızı duydum, amma gec idi. Anama ölüm xəbərini özün apar və ustufca anlat.

Üçüncü ruhun dərini lap dözülməz idi. Od tutub yanırıdı, qovrulurdu –

Aman qardaş,

⁴ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 132

doğrudurmu deyirlər,
Gecə-gündüz qan tökülür yurdumda.
Qarabağın tarixini danırırlar,
Məscid uçur,
dam sökülür yurdumda.
Qarabağdı mənim dinim – imanım,
O torpağın nişanəsi, iziyəm.
Məni belə aciz görmə qəbirdə,
Qəbirdə də Qarabağın özüyəm⁵.

Sonra dərđini “lirik mən”ə anladan ruh söhbətinə davam edir: Vətən səni əsgər “borcunu ödəməyə” - çağırır dedilər. Vətən adının şirinliyini bildiyimdən elə həməən əsgər şinelini geyindim, öyündüm ki, Vətənə gərək oldum. Amma bura gələndən sonra öyrəndim ki, “Xəyanətin qulu olmuşam”.

Aman, qardaş,
Qədirə də oxusun.
alışıram, “Sona bulbul” dedikcə.
Mən də ona göndərəcəm ərmağan,
Qəbrim üstə “Xarı bulbul” bitdikcə.
... “Topxana”da xoş günlərim keçibdi.
Danış görüm,
“Cıdır düzü” dururmu?
“Qarabağın bülülləri” yenə də
Arif kimi zəngulələr vururmu?
Vətən deyib bura gələn oğullar,
İndi, deyir vətəninə sayılmır?!
Deyirlər ki,
bizimkilər hələ də
Yuxudadı, ayılmır ki, ayılmır

⁵ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 136

Bu millətin,

gözlərinin yaşını

Görən niyə birdəfəlik silmirlər?

“Namus” deyən daşnaklar,

öz dilində “Namus” yaza bilmirlər.

Qarabağa məndən “salam” deyərsən,

Yad eyləsin, qoy ruhumu bir gözəl.

Əlvida, qardaşım, sənə yaxşı yol!⁶

Bu ürək parçalayan misralardan sonra “Qarabağın harayı”⁷ adlı ağı-bayatıdan sıralanan yeni bir bölmə gəlir. Ülvi bu poemada millətimizin başına açılan oyunları poetik, dərd bükümlü, dərd sətirli nəğmələrlə anladır. Şairin poetik sənətkarlığı, fitri istedadı öz işini görmüşdü. Bu əsər ona görə təsirli, ona görə axıcı və bir nəfəsə oxunur ki, sanki hər kəsin içində alovlanan ocaqdan götürülmüş çınqıllar tonqalıdır. Hərə öz çır-çırpsısını, öz atəşini aydınca seçə bilir.

Əfqanıstana gedən oğullar əvəzinə içinə qara daş qoyulmuş tabutlar gələr-di. Sovet məmurunun birbaşa iştirakı ilə həməm tabut torpağa basdırılardı ki, onların alçaq, məkrli fitnələri faş olmasın. Ata-analar da öluncə qara-qura, qarma-qarışq yuxular içində çabalar, göynərdilər.

Şairin Sibirdən göndərdiyi məktublarda Qarabağ dərdi

Ülvi bu poemanı uzaq Sibir torpaqlarında yazarkən, Bakıda Topxana uğrunda mitinqlər gedirdi. Uydurma “Dağlıq Qarabağ hadisələri” çoxdan başlamışdı. Ermənilər yalan məlumat-informasiyalarını dünyanın hər yerinə yayırdılar. Bizimkilər isə hələ də Moskvaya, Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasına, onun rəhbərlərinə inanır, onlardan kömək gözləyir, ümidlərini onlara bağlayaraq, heç bir təşəbbüs və ya müdafiə xarakterli işə əl atmırdılar. Talanan Qarabağ, işğal olunan Qarabağ könüllü xalq dəstələrinin və yerli əhalinin ümidinə qalmışdı. Bakıda

⁶ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 137-138

⁷ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 139

gədən mitinqləri Ülvi Bakıdan onun ünvanına göndərilən mətbuat vasitələrindən öyrənirdi. O, hələ Bakıda tələbə olarkən baş verən hadisələri, onların mahiyyətini gözəlcə dərk etmişdi. İndi daşnak erməninin yalan təbliğatının tüğyan etməsinə dözə bilmirdi. Ü.Bünyadzadə 1989-cu ildə göndərdiyi bir məktubunda yazır: “Mən burada Pribaltikada yaranan Milli Cəbhənin, Beynəlmiləl Cəbhənin, Belorusiyada yaranan xalq cəbhəsinin (bundan bəlkə də xəbər yoxdur), Ermənistan tələbələr ittifaqının proqramları ilə yaxından tanış olmuşam. Təsəvvür elə ki, Estoniya iyunun 1-dən təsərrüfat hesabına keçir. Bu artıq respublikanın öz iqtisadi suverenliyini qazanmağa inamını göstərir. Onu nəzərə al ki, bu iqtisadi müstəqilliyin arxasınca siyasi müstəqillik gəlir. Çox təəssüf edirəm ki, bu cür cəbhə-ittifaqlar, müstəqil tələbə qrupları və s. hələ də bizdə yoxdur. Bugünkü tələblərimiz dünənkilərdən çox da irəli gədə bilməyib. Doğrudur, Topxana uğrunda 20 günlük mitinq özü böyük şeydir. Ancaq mitinqlər daha çox hisslərlə, emosiyalarla oynayır, qazanılan isə çox az şey olur. Məsələn, Ermənistan tələbə ittifaqı (SAS) mübarizə forması kimi mitinqlərdən imtina edir, dil, mədəniyyət, iqtisadiyyat müstəqilliyi uğrunda mətbuat mübarizəsi edir, qeyd edirlər ki, SSRİ-nin bütün paytaxt şəhərlərində (o cümlədən Moskvada) Ermənistanın nümayəndəliyi (mənim sözümlə konsulluğu) olmalıdır. Bu, açıq-aşkar SSRİ-dən ayrılmağı bir tələb kimi qarşıya qoymur, ancaq məntiq aydındır. Mübarizə forması isə mitinqlər yox, mətbuatda ideoloji təbliğatdır. SAS-ın öz qəzeti var – Ermənistan Kommunist Gənclər İttifaqı Mərkəzi Komitəsi buna yardım göstərir.

Bu tələblər qarşıya elə şəkildə qoyulub ki, etiraz eləməyə heç bir əsas qalmır. İttifaqın rəhbəri Ermənistan Universitetinin tələbəsidir -- familiyası yadımda deyil. Bax, bu cür mübarizə aparmaq lazımdır - keyfiyyətli, intensiv və getdikcə genişlənən şəkildə.

Əlbəttə, təəssüflənirəm ki, o hadisələrin Bakıda canlı şahidi olmamışam. Digər tərəfdən isə hadisələr kənardan daha obyektiv şəkildə müşahidə olunur. Bax, elə buna görə də deyirəm ki, çox şeydə başqa millətlərdən yenə geridə qalırıq”⁸.

Azərbaycan gənclərinin Sibirdə yaratdıqları “Xətai” dərnəyi

Onun bu qeydlərinin ardınca - Orada Krasnoyarski vilayətinin Kansk şəhərində yaşayan azərbaycanlılardan ibarət “Xətai” dərnəyi yaradır. Məqsədini özünün digər əsgər məktubunda açıqlayır: "Xətai" adlanan bir dərnək təşkil etmişik -- 20 nəfər üzvü var, namizədlər yenə az deyil. Məqsədimiz Azərbaycanda baş verən hadisələri, ümumiyyətlə, onun dərdlərini, çatışmazlıqlarını müzakirə etmək, qərar çıxarmaq, şuramızın adından respublika mətbuatına, MK-sına göndərməkdir, yerli əhaliyə gerçəkliyi anlatmaqdır. Məni şuranın sədri seçiblər. Özümüzün Proqramımız, Nizamnaməmiz var. Hamımız təntənəli surətdə and içmişik. Görək bu böyük işimizin nə nəticəsi olacaq”⁹. Elə həmin məktubuna bir şeir də əlavə edib –

Mən qorxmuram uzaq yola çıxmaqdan,
Bu yolun şaxtasından,
soyuğundan mən qorxmuram.
Mən qorxmuram, uzaq yola çıxmaqdan,
Bu yolun acısından,
ağrısından,
"Ölüm" adlı yuxusundan mən qorxmuram.
Yollar saysız,
Yollar sonsuz,
Yollar ötür.
Dünənimdən, bu günümdən,
sabahımdan ötür keçir,

⁸ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 305

⁹ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 310

Mən qorxmuram uzaq yola çıxmaqdan.

Çünki dünyadakı bütün yollar,

Anamın təndir evinin

qabağından ötür keçir¹⁰.

İşğalçı və daşnak erməninin niyyətlərinin, məqsədlərinin torpaqlarına haqsız hücumlarından əziyyət çəkən Respublikamızda Qarabağ hadisələrinin tüğyan etdiyi bir vədədə Ülvi Bünyadzadə ötən tarixi səhifələri vərəqləməklə, indiyəcən baş verən hadisələri vətəndaş mövqeyi ilə bir daha nəzərdən keçirmək, ədəbiyyat səhifələrinə yazmaq məqsədində olmuşdu. Vaxtilə Göyçə dərdi ədəbiyyata, yazılara köçürülməmişdisə, indi tarixi fürsətdən vətəndaş mövqeyi ilə yararlanmağa çalışmışdı.

Ülvinin ədəbi irsini nəzərdən keçirdikdə məlum olur ki, Qarabağ dərdi müəllifə çoxdan tanış və ya məlum bir məsələdir. O, böyüdüyü mühitdə illərlə belə bir söhbətin şahidi olmuşdu: doğulduğu Göyçə mahalı 1920-ci ildə qeyd-şərtsiz, sakit - səssiz Ermənistan sərhədinə qatılmışdı.

1918-ci ildə daşnak erməni Andronikin silahdaşlarının Göyçə mahalında törətdikləri qanlı olayların poetik əksi

1990-cı ilin 20 yanvarında sovet (əslində rus-erməni birləşmiş dəstəsinin) ordusunun Bakıya təcavüzü nəticəsində şəhid olan gənc-şair Ülvi Bünyadzadənin məşhur “Hələ səbr edirəm” şeirində daşnak erməninin onun Göyçəsinə etdiyi xəyanəti, daşnak Sulikovun cəhənnəmə vasil edilməsini - tarixi hadisəni təfəsilatı ilə əks etdirmişdir. 18 bənddən, hər bəndi də 4 sətirdən ibarət olan bu şeirdə ağırlı tarix səhifə misralanıb. Əsər 1989-cu ildə qələmə alınmışdır.

Göyçənin keçmişi müdhiş olubdu,

Əgər araşdırsan qoca tarixi.

Köhnə daşları var, üstü yazılı,

Gah alban hərfi, gah da ki, mixi¹¹.

¹⁰ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 302

Köhnə daşlarında gah mixi, gah da alban hərfləri olduğunu deyən müəllif bu yurdun qədim türk obası olmasına işarə edir. Son dövr tarixini ustalıqla qələmə alan ermənilər Göyçə yurdunun əsil tarixini gizləyərək “dənizdən dənizə” Ermənistan xülyasını yaddaşlara yazmaq məqsədində olublar. 1918-ci il.

... O vaxt bir general-Selikov adlı,
Göyçəni quldurtək çalıb-çapırdı.
Yazıq göyçəlilər hara qaçsa da,
Selikov axtarıb, gəzib tapırdı¹².

Harın məqsədi Göyçəni məhvərindən birdəfəlik qoparmaq idi. Xalqa zülm vermək və günlərin birində zümlərə dözməyərək baş alıb qaçmalarını gözləmək amacını tutmuşdu. Ordusunu isə xalqın mal-mülkünü talan etməklə saxlayırdı. Selikov deyilən quldur Göyçənin Zod kəndində əyləşmişdi (Dədə Ələsgərin kəndindən cəmi iki kilometr aralıda yerləşirdi), onun elədiyi özbaşınalığa qarşı dinən hər kəsi yerindəcə qanına qəltan edirdi. Bunun bir sonu olmalı düşüncəsiylə Zod kəndinin kəndxudası – başçısı el ağsaqqalı, el səxavətli Məşədi İsa fikir içində qalmışdı -

Getdi generalın yanına birbaş
Soldatla doluydu həyətin içi¹³

Lakin bu canlı divarlar onun gözünün odunu ala bilməzdi. Artıq bıçaq sümüyə dirənmişdi. Fikrində tutduğu – qurub-quraşdırdığı məqsədini həyata keçirməli idi. Bir sözlə, ya ölməli, ya da öldürməli zaman yetişmişdi:

Oturdu söhbətə Məşədi İsa,

¹¹ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 84

¹² Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 85

¹³ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 85

Deyəsən general ona inandı,
Söhbət qurtaranda istədi onu,
Durub yola salsın birdən dayandı.
Deyirlər general bic adam idi,
Hamının qəlbini görürdü guya.
Amma dayanmadı: çıxdı həyətə -
Baxdı məğrur-məğrur ulduzlu göyə¹⁴.

Öz daşnak soldatlarını (əsgərlərini) həyət-bacada görməyəndə
“yəqin ge-cədən çox ötdüyündən yatmağa gediblər” - deyə düşünsə də,
bir anlıq ehtiyatını da əldən vermək istəmədi. Elə bu zaman Məşədi
İsanın dəstəsi onu haqlayır -

Həyət boşalmışdı, yəqin soldatlar,
Yatmağa getmişdi, gecə yarıydı.
General özünə gəlməmiş gördü
Gözündən od çaxdı, ildırım çaxdı.
Zoddular qəflətən üstünü alıb,
Kəsdilər başını – qan çanağını.
Ona göstərdilər qisas gününü,
Ona göstərdilər Göyçə dağını.
Beləcə məhv oldu qanlı general¹⁵.

Bəli, şairin qələmə aldığı kimi, general Selikov yerindəcə el gücüylə
məhv edilsə də, onun əlaqə otu kimi göyərən davamçıları 1988-ci ildə
yenidən baş qaldırdılar. Hələ ondan qabaq ermənilərin “fədakar
oğulları”nın bu qeyrətini utanmadan qələmə alan Zori Balayan kimi
daşnak təfəkkürlü yazıçıları da əsərdə ifşa edilir. Zori Balayan 1986-cı
ildə erməniləri yenidən “dənizdən dənizə” ideyası uğrunda mübarizəyə
dəvət edirdi. Qorbaçov yenidənqurmasın-dan güc ələ alaraq illərlə

¹⁴ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 86

¹⁵ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 86

mübarizəsində olduqları “Böyük Ermənistan” xülyasını həyata keçirməyin vədəsinin çatdığını irihəcmli “Ocaq” əsərində yazaraq bütün erməniləri səfərbərliyə almaq cəhdində idi. Bütün bunları bilən gənc şair Ülvi Bünyadzadə yazır -

Bəlkə unudubdu Zori Balayan,
Qaniçən babası qanda boğulub.
Başqa torpağına göz dikən zaman,
Bax onda, bax onda, boğulub.
Hələ, ulu Göyçə bir vaxt gələcək,
Cavab istəyəcək tutub yaxandan.
Haraya qaçsan da məzar olacaq,
Qarabağ sənə də «hinger Poqosyan».
Bax, onda gedəcəm Göyçə elinə,
Qanlı tarixini yazacam bir-bir.
Yəqin çatacağam o xoşbəxt günə,
Hələ səbr edirəm, mən hələ səbr¹⁶.

Amma “poetik mən” Göyçəyə getməyə ömür fürsəti tapa bilmədi gənc – 20 yaşında Vətən şəhidi, Azadlıq şəhidi oldu. Amma onun bir məqsədi həyata vəsiqə aldı: Azərbaycan Azadlığı əldə edildi. Qaldı Göyçə elinə dönmək, qayıtmaq. Belə əsərlər, belə əsəri yazan qəhrəmanların ruhu o fürsəti qazanmağa haqq yolu tapacaqdır. Onun ölümündən qabaq yazdığı “And”ı müasir gəncliyə çağırış sədası olacaqdır: “Mən, Bünyadzadə Ülvi Yusif oğlu, həyatımda ilk və son dəfə öz vicdanım qarşısında and içirəm; bir elin, bir millətin adını təmsil etdiyimi heç zaman unutmayacağam; Azərbaycan torpağımın qürurdan, qeyrətdən yoğurulmuş adını müqəddəs tutacaq, bu ada ləkə vurmaq istəyən bütün ünsürlərə qarşı duracağam; öz azərbaycanlı varlığıma, vicdanıma, məsləkəmə, əsl-nəcabətimə, damarlarımda axan azərbaycanlı qanına

¹⁶ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 87

layiq oğul olacaq, qorxaqlığı, alçaqlığı, yaltaqlığı özümə yaxın buraxmayacaq, nəyin bahasına olursa-olsun öz azərbaycanlı "mən"imi təsdiq edəcəyəm.

Əgər vədimə xilaf çıxsam, qoy anamın südü, elimin çörəyi mənə haram olsun, Vətən üzü görməyim. İmza: B. ÜLVİ. 10.IX-89"¹⁷.

1988-ci ildə hadisələr yenidən cərəyan etməyə başladı və çox qısa bir zamanda Göyçə eli bütünlüklə ermənilərin işğalına məruz qaldı.

Sonuç

Bu gün də eyni iddia Qarabağ torpaqlarına tamah salan erməni daşnakları böyük dövlətlərin güc-qüvvəsinə söykənərək məqsədlərinə çatmaq, yeni işğalçı niyyətlərini davam etmək istəyirdilər. Lakin sovetlər sisteminin içindən çökməsi ilə xalq imperiya zəncirindən qopduğunu hiss edincə torpaqları uğrunda mübarizəyə qalxdı, mitinqlər etdi, öldürdü, öldürüldü, bir qarış torpağından keçməyəcəyini bəyan etdi. Lakin daşnaklar dünya gücünə arxalandı və torpaqlarımızın 20%-i işğal olundu...

Kaynakça

Ülvi, Almaz, Müharibə ağrılarım, portretlər, düşüncələr, qeydlər, söhbətlər, I kitab, Bakı, Nurlan, 2005, 545 səh.

Ülvi, Almaz, Ədəbi duyğular, portretlər, düşüncələr, qeydlər, söhbətlər, II kitab, Bakı, Nurlan, 2008, 460 səh.

Bünyadzadə, Ülvi, Ülvi duyğularım, toplayanı, nəşrə hazırlayanı, redaktoru və ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi), Bakı, Gənclik, 1990, 55 səh.

Bünyadzadə, Ülvi, Bir ölümün acığına, toplayanı, redaktoru və ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Bakı, Gənclik, 1993, 256 səh.

Bünyadzadə, Ülvi, Ömrüm sənə eşqindi, toplayanı, redaktoru və ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Bakı, Mütərcim, 1998, 256 səh.

¹⁷ Bünyadzadə, Ülvi, 2005, s. 5

Bünyadzadə, Ülvi, Sənin oxşarın bənövşədi, toplayanı, redaktoru və ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Bakı, CBS, 2005, 495 s.

Bünyadzadə, Ülvi, Omür yolu, poema, 2 dildə, ön sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Azərbaycan və gürcü dillərində, Tbilisi, 2009-cu il,

Bünyadzadə, Ülvi, Omür yolu, poema, 5 dildə, Azərbaycan, türk, ingilis, rus və gürcü dillərində, son sözünün müəllifi Almaz Ülvi, Ön söz müəllifi Qənirə Paşayevadır, Bakı, Mütərcim, 2009,

Künye:

Binnatova, ULVİ, Almaz, “Karabağ Benim Dinim – İmanım” (Ülvi Bünyadzadenin Yaratıcılığında Karabağ Motifi)”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi I*, (2013):25-37.